

PAPUSZA. ELS ANTECEDENTS DE L'EXTERMINI GITANO

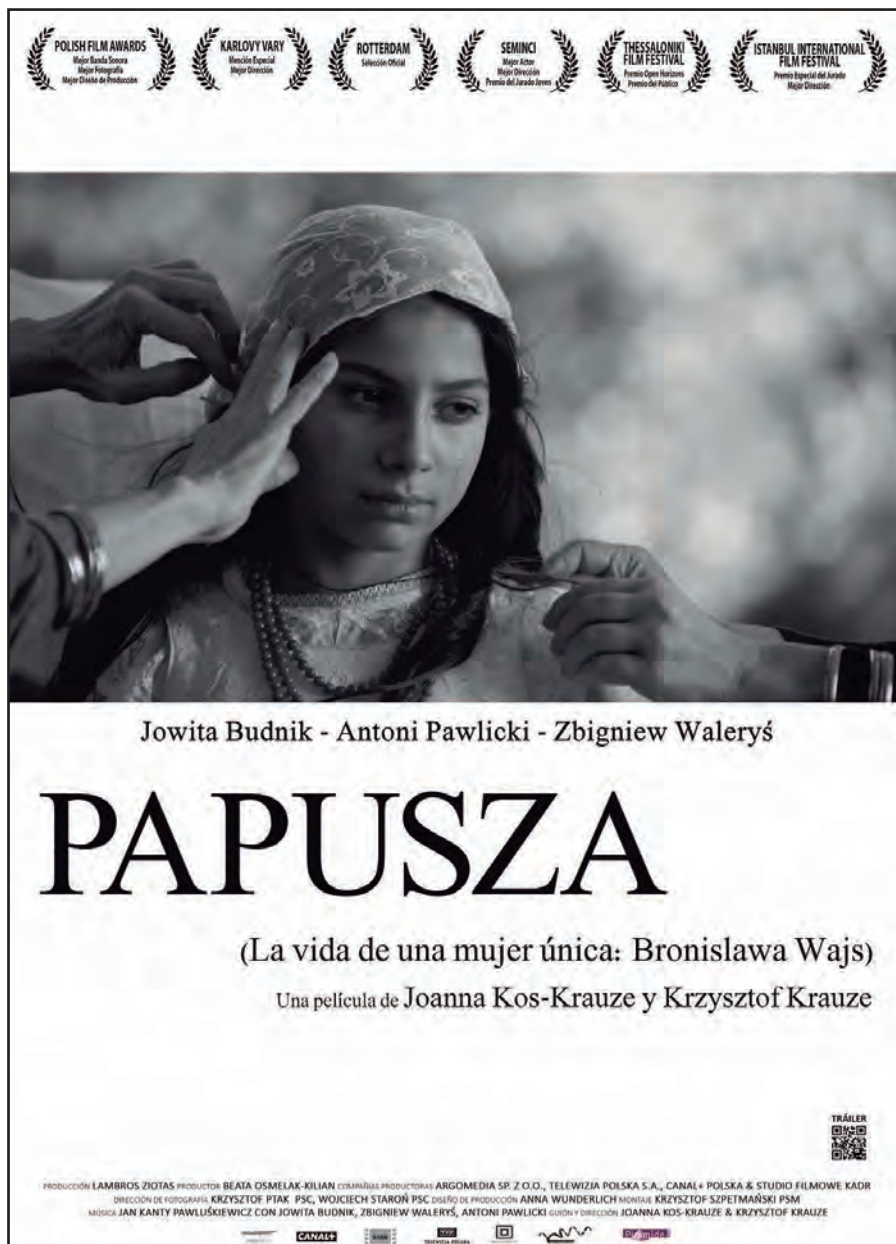
Salvador Carrasco Calvo (catedràtic de Sociologia)

“Foren depurats com l’or en el cresol i se’ls va acollir com a víctimes d’un Holocaust” (*Llibre de la Saviesa 3, 6, Bíblia*).

Escric aquestes ratlles sota l’impacte del film polonès *Papusza* (2013), estrenat recentment a Espanya. La pel·lícula, d’una hora i vint-i-cinc minuts de durada, dirigida per Joanna Kos-Krauze i Krzysztof Krauze, relata el drama biogràfic de Bronislawa Wajs (“Papusza”), la primera poetessa gitana polonesa. El film és tota una lliçó d’història dels roms de Polònia sota el nazisme i la dictadura soviètica. Alguns dels protagonistes es pregunten *pels motius de la persecució nazi dels gitans*. Aquest escrit, des de la perspectiva del que vivim avui, apunta en aquesta direcció. No cal dir que recomanem veure aquesta pel·lícula, feta en blanc i negre, amb una magnífica fotografia, sense cap concessió al victimisme, ni cap banalització de la dura realitat dels gitans polonesos del segle XX. Què va fer possible i com es va configurar la persecució patida pels gitans europeus en els anys 1940?

El racisme del Tercer Reich va tenir uns antecedents clars, prou coneguts pels historiadors. Un d’ells, però molt significatiu, va ser el del “darwinisme social” portat a l’extrem a Alemanya per Luidwig Woltmann, que no dubtaria en proclamar “el dret del més fort”, “la lluita per l’existència” i “l’exclusió dels no idonis” com a principis orgànics de la societat, seguit de la idea de la “cria” i la prohibició del mestissatge ètnic. Aquest pensament desembocaria en la política eugenèsica més destructiva i en l’antisemitisme dels nazis. Des de finals del segle XIX fins als anys trenta del segle XX, diverses organitzacions polítiques panalemanes i antisemites, juntament amb grups racistes radicals, conservadors i socialcristians, a Berlín i Viena especialment, arribarien a constituir una força latent i a exercir una influència permanent, aconseguint, a més, tenir una presència parlamentària de més de deu diputats.

Al fonaments de la ideologia del nacionalsocialisme hi havia un “darwinisme social”, vulgar i simple, molt més agosarat que el defensat per Herbert Spencer a *L’home contra l’Estat*. Sobre

Cartell de la pel·lícula

aquesta base s’instal·laria l’estereotip nazi del jueu i del gitano. Sense periodistes com Wilhem Marr, filòsofs com Eugen Düring, sociòlegs com Luidwig Woltmann, predicadors i agitadors com Julius Streicher, polítics i oradors com Georg Ritter von Schönerer, alcaldes populars com Karl Lueger ... no

hauria estat possible la influència nefasta d’Alfred Rosenberg, ideòleg del nacionalsocialisme, de “la religió de la sang” i arquitecte de l’Holocaust; ni els horrors de les SS; ni *Mein Kampf* de Hitler; ni els camps d’extermini i treballs forçats. D’aquells vents aquelles tempestes: a Auschwitz-Birkenau (el